

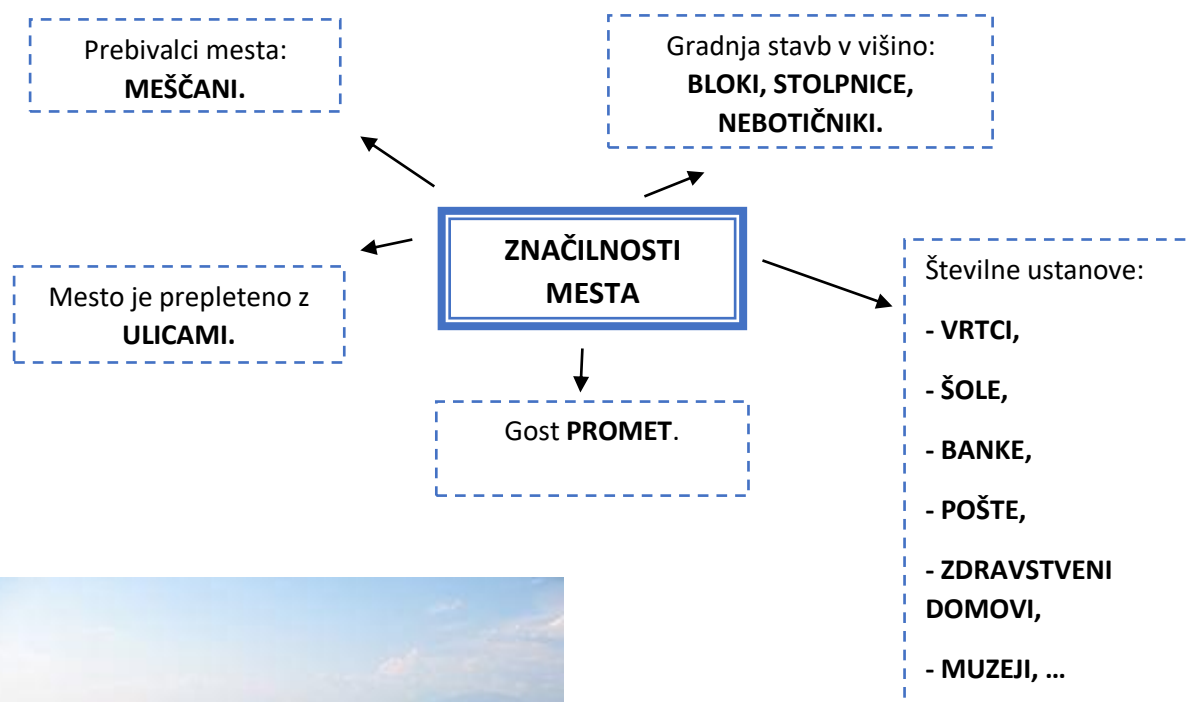
POMLAD

1. Katere vrste naselij poznaš?

Danes poznamo več vrst naselij. To so **MESTA** in **VASI**.

2. Značilnosti mesta.

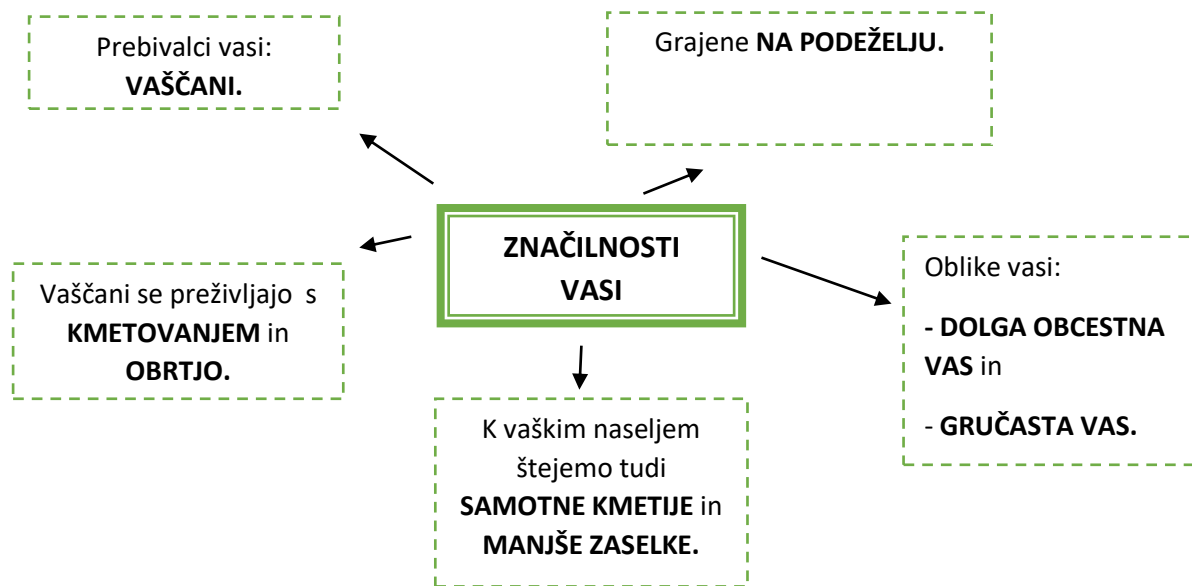
Mesto je **gosto naseljeno** in **pozidano naselje**. Poznamo **manjša** in **večja mesta**. **Prebivalci** mesta se imenujejo **meščani**. Po navadi v mestu primanjkuje prostora za gradnjo, zato **gradijo stavbe v višino**, tako da zgradijo **stolpnice, bloke** in **nebotičnike**. Mesto je prepleteno z **ulicami**. Na cestah je **gost promet**. V mestu so **številne ustanove**: šole, muzeji, pošte, zdravstveni domovi, knjižnice, banke, ...

Slika 1: LJUBLJANA

3. Značilnosti vasi.

Vasi so **manjše od mest**. Grajene so **na podeželju**. Prebivalci se imenujejo **vaščani**. Vaščani se preživljajo **s kmetovanjem, z obrtjo, ...** Nekateri gredo na delo v bližnja mesta ali kraje. K vaškim naseljem štejemo tudi **samotne kmetije in manjše zaselke**. V Sloveniji poznamo več oblik vasi: **dolga obcestna vas** in **gručasta vas**.

GRUČASTA VAS

OBCESTNA VAS

SAMOTNA KMETIJA

ZASELEK

4. Kako sta mesto in vas povezana?

Veliko ljudi, ki živi na vasi se dnevno odpravijo v mesto, kjer imajo službo.

5. Kje bi rajši živel? Razloži zakaj? Katere so prednosti in slabosti?

Individualni odgovor.

NASELJE	MESTO	VAS
PREDNOSTI	- bližina večjih ustanov (trgovine, kino, knjižnice, večja igrišča, ...)	- svež zrak - ni veliko prometa - mir
SLABOSTI	- gost promet - onesnažen zrak - hrup	- v bližini ni večjih ustanov (banke, pošta, zdravstveni domovi, ...)

6. Kakšne vrste pokrajin v Sloveniji poznaš?

Pokrajine v Sloveniji so zelo raznolike:

- **GORATE,**
- **GRIČEVNATE,**
- **RAVNINSKE.**

Nekatere so pokrite z gozdovi, druge s polji in pašniki.

7. Kako se ljudje prilagajamo okolju v katerem živimo?

Zgradili smo hiše, nove ceste, mostove. Ogradili smo pašnike, zorali njive in polja.

Življenje ljudi v različnih pokrajinah se razlikuje.

Ljudje, ki živijo ob morju se pogosto ukvarjajo z ribolovom in s turizmom.

Ljudje, ki živijo v gričevnatem svetu so nasadili trte in se ukvarjajo z vinogradništvom.

8. Kakšni moramo biti do narave? Jo lahko po mili volji spreminjamo? Zakaj ne?

Individualni odgovor.

9. Kaj je orientacija? Kaj pomeni orientirati se?

Orientirati se pomeni znati v okolju. Pomeni, da znamo določiti, kje smo in kam gremo, glede na smeri neba in objekte v pokrajini.

10. S pomočjo česa se v naravi lahko orientiramo?

Pomembno je, da opazujemo okolje. Orientiramo se lahko s kompasom in z zemljevidom. Podnevi se lahko orientiramo s pomočjo Sonca, ponoči pa s pomočjo zvezd in Lune.

11. Katere so glavne strani neba?

Glavne strani neba so:

- **vzhod (V),**
- **zahod (Z),**
- **sever (S) in**
- **jug (J).**

12. V katerem delu dneva je Sonce najvišje na nebu?

Sonce je najvišje na nebu **OPOLDNE.**

13. V katero smer gledamo, če smo opoldne obrnjeni proti Soncu?

Če smo opoldne obrnjeni proti Soncu gledamo proti **JUGU.**

14. Kdaj in kako nastane senca?

Senca nastane za neprosojnim predmetom, ki ga osvetlimo.

Senca nastane, ko žarki svetlobe zadenejo ob predmet, ki ni pozoren. Žarki ne morejo skozi in tako za predmetom nastane senca.

15. Zakaj se dolžina in smer sence čez dan spreminja?

Sonce čez dan spreminja svojo lego na nebu. Zjutraj, ko vzhaja je nizko. Do poldneva se dviguje. Opoldne, ob 12.00, je najvišje. Po dvanajsti uri pa se spušča. Zvečer, ko zahaja je spet nizko.

Z navideznim premikanjem Sonca se spreminjata tudi dolžina in lega sence. **Nižje kot je Sonce, daljša je senca.** Torej je **zjutraj in zvečer najdaljša, opoldne pa najkrajša.**

16. Kdaj kaže senca proti severu?

Senca kaže proti severu okoli **POLDNEVA.**

17. S katero napravo natančno določimo smeri neba?

Smeri neba natančno določimo s pomočjo **KOMPASA.**

18. V katero smer kaže magnetna igla na kompasu?

Magnetna igla na kompasu kaže v smer **SEVER.**

19. Naštej dele kompasa?

Kompas je naprava za določanje strani neba. Sestavljen je iz:

- **ohišja,**
- **vetrovnice,** na kateri so označene strani neba in
- **magnetne igle.**

20. Kako pravilno uporabljamo kompas?

Z njim se orientiramo tako, da ga držimo vodoravno ali pa ga položimo na ravna tla. Obračamo ga toliko časa, da s vrh igle in oznaka na vetrovnici, ki označuje sever, pokrijeta. Magnetna igla nekaj časa niha, nato pa se umiri in se postavi v smeri sever-jug.

21. Kakšna je mednarodna oznaka za sever?

Mednarodna oznaka za SEVER je **N (north)**.

22. Kaj je zemljevid?

ZEMLJEVID je pomanjšan in poenostavljen prikaz Zemljinega površja, kot ga vidimo od zgoraj navzdol.

23. Delo z zemljevidom:

- Kakšne barve opazimo na zemljevidu?
- Kaj pomeni posamezna barva?
- Kaj nam pove legenda, ki je desno spodaj na zemljevidu?
- Nariši nekaj slik iz legende.
- Kaj nam pove merilo?

BARVE NA ZEMLJEVIDU in POMEN BARV:

→ modra barva pomeni vodne površine

→ zelena barva pomeni ravnine

→ rumena barva pomeni griči/gričevje

→ svetlo rjava ali oranžna barva pomeni hribi/hribovje

→ temno rjava barva pomeni gore

→ bela barva pomeni gore nad 2000m (sneg, led)

LEGENDA vsebuje znake. Ti znaki nam povedo, kaj določeni znak na zemljevidu pomeni v naravi.

	avtocesta		reka		strnjeno naselje
	magistralna cesta		potok		posamezne zgradbe
	regionalna cesta		slap		planinska koča, lovska koča
	stranska cesta - asfaltirana, neasfaltirana		jezero		cerkev, kapela, znamenje
	gozdna cesta		izvir		grad, razvalina
	kolovoz		plastnice		vrh
	markirana steza		strm skalnat svet, stena		podzemna jama, brezno
	steza		gozdne površine		mejni prehod
	železniška proga s postajo				državna meja
	gondolska žičnica				
	vlečnica				

Nariši nekaj slik iz legende.

Individualni dogovor.

MERILO nam pove, kolikokrat je neka razdalja v naravi pomanjšana.

24.S čim so si nekoč ljudje pri potovanju pomagali, da se niso izgubili?

Nekoč so popotniki izvedeli za pravo pot do cilja tako, da so spraševali ljudi ob poti. Včasih je pot tudi kdo narisal oziroma skiciral. Skice so postajale vedno bolj natančne in tako so začeli nastajati zemljevidi.

25.Kaj je skica?

SKICA je risba, ki je narisana na hitro z najpotrebnejšimi črtami.

26.Kdo so kartografi?

KARTOGRAFI so osebe, ki izdelujejo zemljevide.

27.S čim si pomagajo kartografi pri izdelavi zemljevida?

Kartografi si pri izdelavi zemljevida pomagajo **s pomočjo LETALSKE FOTOGRAFIJE, SATELITSKEGA POSNETKA in RAČUNALNIKA.**